

ՄԻՒՆԱՏԻՅԻ ԷՐԶԻՅԱՍ

ԲԻՍՍԱԼԵՅԻ ՏԵՎՐԻՅԵ

ԻԼՄԻՅԷ, ՍԱՆԱԹԻՅԷ, - ԱՏԱՊԻՅԷ, ՎԷ ՍԱՅԻՐԷ

15 09.05.05

1859

ጥቅምት ፩

THE STABLE

ՇԻՄՇԷՔ ՎԷ ԵԸԼՏԸՐԸՄ

(Ն. 5 իսաաւէսէն զափլէէ)

[illegible]

Պագրճրլաթ, պիլլիւճիւկեր, միւ-

նէճճիմէր, կերէք ճիւղմանի վէ կերէք
բուհանի գուլիլէթիւրիլէ, նապէտիտ
օլտունլար, զիրա Ալլահըն լուծֆ ու քէ-
րէմլլէ, նիլէ ալիմէրին ազլ օւ հիւնէր-
լէրի, երաւրըրմ կիպի բաթլայարազ,
ճահիլլիյի եագրալ քիւլ իթմէքտէ, վէ
ահալիյի, թէհի քօրգուլար իլէ, եա-
լմնըզ պիր Բիթմէք, վէ փարա թամար ի-
չին, թէնպալլիլէրէրինտէն նաշի, գանտը-
րալ կեղէն քեագիպլէրին, աղըղլարընը վէ
պոնրունլարընը չարբալ, գաֆալարընը գը-
րըլ, վէ Թալանճըլլէ իլէ տօլը օլան Եիւ-
րէրէրինի վուրու սիմախլաճ քէօմլը իլ-
լէմէքտէ տիր. լաքին եագըզ քի Կպու-
սէօյլէտիրլէրիմիզ, տահա պիզիմ միլլէ-
թիմիզ իչին տէյիլ տիրա Ա՛հ, եա քիւլլի
քէսանը, նուրը իլմիլէ միսնէվլէր խէլյէն
Ալլահ, աճէպա պիր կիւն, սէնին քէրէ-
մի պի հատտին սէմէրէպինտէն օլարազ,
պիզիմ մէքթէպլէրիմիզ տախի, մէքթէպ
սըրասընա կեչէրէք, պիշարէ չօճուգլարը-
միզ, չօգ տէֆա, թէհի շէյլէր իլէ վադթ-
լար կէչիրմէքտէն իսէ, իլմի քիմեա Կ(չի-
մի) վէ իլմի հիւրմէթ (ֆիզիք) տէրսլէ-
րինէ նիլիլ օլարազ. Կմէմնուն ո մէսրուր
օլապիլէճէք մի տիրլէր

Երբ որդի մտնի ինչ տեղից ինչ կիւ-
րիւթիւ մանի տիկեր շէջ օրմայուցի, իւ-
րա շիմէք կիւրի, ելեթթրիգա գուվէթ-
լերնտէն զուհուրէ կիւրի սիր ալամէթ
տիր, ֆէգաթ շու ֆարգ վար տըր քի,
շիմէքլեր պուլութլար իշինտէ իճրայէ կի-
ւրի, երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

Երբ որդի մտնի ինչ տեղից ինչ կիւ-
րիւթիւ մանի տիկեր շէջ օրմայուցի, իւ-
րա շիմէք կիւրի, ելեթթրիգա գուվէթ-
լերնտէն զուհուրէ կիւրի սիր ալամէթ
տիր, ֆէգաթ շու ֆարգ վար տըր քի,
շիմէքլեր պուլութլար իշինտէ իճրայէ կի-
ւրի, երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

Երբ որդի մտնի ինչ տեղից ինչ կիւ-
րիւթիւ մանի տիկեր շէջ օրմայուցի, իւ-
րա շիմէք կիւրի, ելեթթրիգա գուվէթ-
լերնտէն զուհուրէ կիւրի սիր ալամէթ
տիր, ֆէգաթ շու ֆարգ վար տըր քի,
շիմէքլեր պուլութլար իշինտէ իճրայէ կի-
ւրի, երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

մատնէլեր պուլունան պիրալեր, եիւթսէք
մէշէ աղաճլերի վէ գարա աղաճլեր, էյի
րէհպերլեր օլտուգլարնտան, տաիմա
երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

Երբ որդի մտնի ինչ տեղից ինչ կիւ-
րիւթիւ մանի տիկեր շէջ օրմայուցի, իւ-
րա շիմէք կիւրի, ելեթթրիգա գուվէթ-
լերնտէն զուհուրէ կիւրի սիր ալամէթ
տիր, ֆէգաթ շու ֆարգ վար տըր քի,
շիմէքլեր պուլութլար իշինտէ իճրայէ կի-
ւրի, երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

Երբ որդի մտնի ինչ տեղից ինչ կիւ-
րիւթիւ մանի տիկեր շէջ օրմայուցի, իւ-
րա շիմէք կիւրի, ելեթթրիգա գուվէթ-
լերնտէն զուհուրէ կիւրի սիր ալամէթ
տիր, ֆէգաթ շու ֆարգ վար տըր քի,
շիմէքլեր պուլութլար իշինտէ իճրայէ կի-
ւրի, երբ որդի մար իսէ, պօրալը հաւա-
լարտա, պուլութլար իւէ, եկը եիւզին-
տէ պուլունան պիր թագը մատտէլ-
րին, պիրի պիրլերինէ զըտտ, եվլէլա
զիւրի կէշմիշ օլան իքի ճինս ելեթթրիգա
գուվէթլերնտէն պիրլէշմէսիլէ հասըլ
օլուրլար :

օլուռ օլտա , ալաթար վասէթասըլա , գօրայըզլա իճրա օլունարագ , շակիրտա նըն քէսպի մալումաթ իյլէմէսինտէն , վէ միլէթ զայրէթի չէքէրէք , մէք-թէպլէրիմիզին իմթիհանլէրինտէ հազըր պուլունան ահալիմիզին տախի , մահգու-զիյէթի գալպիլէսինէ պայիա օլուռգտան պաշգա , իշ էօյրէնիպ ֆիքրէրի աջըլաճա-ղընտան , շիմտիքի զայրէթտէն եիւզլէրճէ տէֆա զիյատէ աշգ ու զայրէթ կէօրիւ-լէճէկի , գըլասըր էղլէպիմիզտէն տիր . . . :

Պու երլտըրըմ հագզընտա , ճահիլ-լէր պէյսինտէ կիւնակիւուն իթիգատլէր կէգտիքտէն պաշգա , կիւյա հէր պիր տիւլէն երլտըրըմ պիր տէմիր բարչասըր ի-միշ , վէ օլ տէմիր պիր ատէմին էլինէ կէ-չիպ տէ , պիր սիլահ էաբըլտա , իսթէնիլ-տիկի գատար , ուզար , գըսալըր . . . ի-միշ իսէ տէ , պու կիւնլէրտէ , իսթան-պօլտա պուլունան ագրապարըմըզտան պիրիսինին իւզէրինտէ , պիր նէվի տամ-լա ինմէսի կէօրիւլէրէք , հալիյլէ նի-չէ հէքիմլէր թէրթիպ օլունտուգտան սօնրա , պիզիմ հայ գարըլարընըն , խէ-թասընա պինլէրճէ տէֆալէր թէօվալէ-լէր օլուն , Ալլահտան զիյատէ թաբը-նըպ իթիգատ իթտիքլէրի , պիւլիւճիւ-լէր , պագըճըլար , պաղլայըճըլար , չէզի-ճիլէր , նուսիսալէր , համայիլէր , պազ-մալէր վէ գույուլարըն լազըմ կէլէն ա-տէթ ու իճրալէրի թէքմիլ օլուռգտան սօն-րա , շիմտիքի իւմիտիմիզ իսէ , պիր թա-գըմ գարըլարըն իթիգատընճա , զայէթ միւթէպէր պիր զաթըն էանընտա պու-լունան , եա երլտըրըմ տէմիրի վէ եա տա (բէք էյի խաթըրըմտա տէյիլ) , երլտըրըմ թաշընտա գալմըշ տըր . լաքին , ֆէնասըր շուրասըր տըր քի , մէզպուր թաշա մսիք պուլունան զաթ հէր քիմ իսէ , հէր քէսէ վէրմէտիկի էճիլտէն , էկէր պիզիմ ագ-րապամըզ թարաֆընա տախի հիմմէթ էթմէզ , վէ քէյֆիզիմիզ էյի օլմազ իսէ , պիլլարէ գարըլարըն արթըզ միւտտէթի էօմըլէրինտէ կիրտապը մահգունիյէթ տէ գալաճազլարը շիւքհէտէն միւսթէզնի տիր . . . :

Պիր ատէմ , պիր կիւն , վէ պիր սա-աթ , պիր տէվլէթին , պիր միլէթին ,

վէ տախի պիւթիւն տիւնէանըն , պիր խուսուտա մուճիպի զարաբըր օլապիլտի-կի միսիլլէ , պայիսի ֆաիտէսի տախի օ-լապիլտիկի հէր վազթ կէօրիւլէպիլմէք-տէ տիր : Նասըլ քի ճիւմէտէն պիրիսի , ֆրանքլին նամ ալիմ , Ամէրիգատէ Պօս-թօն չէհրինտէ , 1706 սէնէսինտէ տիւն-էայէ կէլիպ , միլէթինին վէ տէվլէթի-նին շան ու չէօհրէթի վէ խայրիսահը օլուռգտան պաշգա , երլտըրըմ տէմիրի (բարաթօնէր) տէնիլէն իճպտըն միւճի-տի էվլէլի օլարագ , պիւթիւն տիւնէա-նըն , էօյլէ պիր աֆէթտէն խէլասիյէթի-նէ պայիա տախի օլապիլմիշ տիր :

Երլտըրըմ տէմիրի տէտիքլէրի , իքի բարչա տէմիրտէն թէրթիպ օլունուր . էանի պիրինճիսի , ասըլ երլտըրըմ տէֆ իտէն , ծն արշըն գատար ուզունլուգտա , իքի բարմագ գատար չամչարչը գալընըզ-տա , վէ ուճու սիվրի պիր տէմիր օլուպ , երլտըրըմտան հըֆզ օլունմասը միւրատ օլունան , պիր պինանըն , եա պիր եիւքսէք մահալլինէ , վէ եա տա , պիր եիւքսէք սէրէն թէքէսինէ , թօս թօղըռ հալլայա էօգարու վազ օլունուր . վէ իքինճի բարչա-սը տախի , էինէ պիր տէմիր չըպուգ օլուպ , էվլէլլէրի տէմիրին ալթ ուճունտան պիր-լէշէրէք , թա էէրին իչինէ գատար ինէր : Ֆէգաթ , իքինճի տէմիրին ալթ ուճու ծն արշըն միգտարի էէրին իչինէ սարգըլմա-սը իգտիզա իթտիկինտէն , վազ օլունան պինանըն էազընընտա , եա պիր գույու-պուլունմալը տըր , վէ եա տա գույու պու-լունմատըղը թագտիրտէ , լազըմ օլաճա-ղը տէրինլիքտէ պիր տէլիք գազըլըպ , տէ միրին ուճու մէզպուր տէլիյին իչինէ : սար-գըլթըրըգտան սօնրա , ֆուրունտա հասըլ օլան քէօզ աթէշ քէօմիւրիւ իլէ , էթրա-ֆը տօլտուրուլմալը տըր : Պէօյլէ պիր երլտըրըմ տէմիրի վազ օլունմագ իչին , հէր հալտէ տահա ուֆագ թէֆէք պիլին-մէսի էլլէմ պիր չօգ վուգուֆիյէթլէր սէ-պէպինտէն , էրսպալընա միւհթաճիլէթ տէքքէար իսէ տէ , շու գատարըտա պիւ-մէք լազըմ տըր քի , հէր պիր շէյ սանաթ իւզըն իճրա օլունմայուպ տա , վազ օլու-նան տէմիր թօլլանան էլէքթրիգա գուլ-վէթինի տէֆ ու իզալէ իտէմէյէրէք ,

բաթլամասը զուհուրէ կէտիքտէ, թա-
պիւթիլէ պաշգա եհրտէն զիյատէ, օ-
րատա բաթլայաճաղընտան, վազ օլունան
տէմիրին, ֆախտէ իտէճէք եհրտէ, պիւ-
թիւն պիւթիւն զարարա պայիս օլաճաղի
միւճէրրէպ տիր:

Երտըրըմըն պահսընը եազմագտէ,
պունտան պիր գաչ սէնէ ագտէմ, Սամա-
թիատան Գումգաբույէ տօլմուշ գայրդ
իլէ կիտէր իքէն, երտըրըմ հազգընտա
պիր գաչ քիշի պէյնինտէ կէչմէսինի ի-
շիթմիշ օլտուղումշու աթիտէքի միւսպա-
հէսէյի, ճահիլէր իթիգատլէրինի իշի-
տիպ կիւլմէք, վէ եախօտ, աճընրպ
էսէֆ իթմէք իւզրէ նազլ ու պէյան ի-
տէրիզ: Եանի, երտըրըմ հազգընտա
սէօհպէթ աջըլարագ, հայըն պիրիսի,

— Ե՛ն աճայիպ, պու երտըրըմ տա
կիտէր կիտէր տէ, ճամիլէրի վէ մինարէ-
լէրի վուրուր տէտիքտէ, տիկէր պիր հայ
ճէվապ վէրիպ,

— Չիւնքի հէմ թէմիզ եեր արար,
վէ հէմ տէ էվիլէա իպատէթ կէահլէրի
վուրմասըլա, ինսանլէրին կիւնահլէրտէն
թէօվպէ իյլէմէսինի խապէր վէրիւ...
տէտի իսէ տէ, կերուտէն պաշգա պիր
հայ տահա լազըրտըլա գարըշարագ,

— Ի՞յլէ էմմա, չօգ տէֆատէ օրման-
լէրտէ եիւքսէք ավաճարը տախի վուրտու-
ղու վար տըր, տէմէսինտէ, տէօրտիւնճիւ
պիր հայ տախի քէզալիք ճէվապէ գալ-
բըշարագ,

— Չիւնքի, էֆէնտիմ, Ալահ պու
երտըրըմ տէտիքլէրի աթէշի, շէյթան-
լէրի վուրտուն տէյի իսալգ իյլէմիշ տիր.
վէ օլ վազթ շէյթանլէր օրմանլարա գա-
չուպ, աղաճլարըն ալթլարընա կիզլէնտիք-
լէրինտէն, հիքմէթի իլահի պու եա, եր-
տըրըմ տա կիտէրկիտէր տէ շէյթանլէրին
սըղընմըշ օլտուղու աղաճլարը եապար, եր-
գար, տիմէսին, պիր բում իշիթէրէք,

— Տիմէք տիր.քի, շիմտիյէ գատար,
եա շէյթանլար պիւթիւ պիւթիւն պիթ-
միշ, վէ եատա պիթմէսի եազըն օլմալ տըր
տէտիքտէ, հէր քէստէ պիր դահգահա
տըր պաշայըպ, վէ գայրդ տա իսկէլէյի
եազլաշտըղընտան, պիզիմ ալիմլէրին միւ-
պահէսէսի պաշգա գայրդա գալտը...

ԲԱՆՔԻՊ ԹԻՍԵՏԻՒՓ

Պունտան օթուզ սէնէ գատար ագ-
տէմ, ֆրանսըզ թօբրաղընտա, Լիօն
շէհրի եազընլարընտա պիր մահալտէ,
զըզըն պիրիսինին զայէթ զէնկին վէ հիշ-
էվլատը օլմայարագ պիր թէյզէսի օլուպ,
մէրդումէ սաղլըղընտա, էօլէճէյինէ եա-
զըն պիւթիւն վարիտաթընըն եէկէնինէ
գալմասընը վասիյէթ իտէճէկին վատ ու-
նիյէթ իտէր. վէ իսասթա տիւշտիւքտէ,
եէկէնի եանընտա պուլունուպ, հէր վէճ-
իլէ մէրդումէյի պազար, գայրըր, մու-
հասպէթ իւզրէ խըտմէթ իտէր իսէ տէ,
էճէլ միւսաատէ իթմէտիկինտէն, վասի-
յէթ իթմէկէ, վադթ ու իգթիտարը
գալմայարագ, աբանսըզ էօլիւ վէրիւ: Պի-
շարէ եէկէնի, արթըզ օլ արատէ, թէյ-
զէսինին աճըսըն ունուտուպ, վէ միրասըն
աճըսընա տալարագ, տէլի տիվանէ օլուպ,
էօթէյէ գօշար, պերույէ գօշար, վու-
րունուր, տէօյիւնիւր, վէ հազըր պուլու-
նանլէրտէն օլ խուսուտա ազլ ու նասի-
հաթ սիւալ իտէր. վէ պիր գաչ սասաթ
իլին տախի, միւրատընա նայիլ օլմուշ օ-
լուր: Եանի, պիր գաչ ֆիթնէկէնիլիզ նա-
սիհաթ ճըլարըն նասիհաթը իւզրէ, թէյ-
զէսինին էօլիւնիւնիւ պիր եհրէ սազլայը
վէրիպ, կիւյա խասթէ քէնտուսի տիր
կիպի էօլիւնիւն եաթաղընա եաթըպ ու-
զանըր: Վէ սէօզ պիրիկի իլէ կիւրէք մու-
գայէիտ քեաթիպ, վէ կիւրէք շահիտլէր
ջաղըրըպ, պաշարլար, եալանճը քէյֆսի-
զին, բերտէ արգասընտան սէօյլէտիկի
վասիյէթլէրի գալէմէ ալմաղէ. պիր տէ
իշ պիթիպ զէվալը գըզըն, թէյզէսինին
օլ գատար զէնկինիլինէ մալիքէ օլաճաղը
տազըզալէրտէ, շահիտլէրտէն պիրիսի-
նին, բէյֆիյէթի աշխա օլմալը հասէ-
պիյլէ, պիր տիւրըլիւ էօյլէ պիր սախթէ-
քեարըղը հաղմ իտէմէտիկինտէն, մատ-
տէյի մէյտանէ չըգարըպ, թօղըուսուն
ֆաշ ու պէյան իյլէմէսինտէ, բէյֆսիզին
եանընա վարըպ, բէրտէյի աջարագ, պի-
շարէյի իսէվիթ ու հիճապընտան նաշի էօլ-
միւշ պուլուրլար, վէ թէյզէսիյլէ պէ-
րապէր մէզարէ տէֆն իտէրլէր:

Իկէր հէր սախթէքեար, վէ հէր

հիշելույն տէ, ու զըզտաբի գատար խեղճ
ու հիշապ ունու զտա իտի, աճէպա կիւն
տէ նէ գատար ատէմէրին, տէօրթ ատէմ
ու մուզունտա կիտէճէկին կէօրէճէքտիք:

ՄԻԼԻԹԱՅԻ (ԱԶԳԱՅԻՆ)

Իօթէտէն պէրու ատէթ օլուպ,
մէշուր քիմսէլէրին, եանի զայլմարըն,
խայրխասլարըն, ալմէրին, վէ միւճիտ
լէրին իսմէրի, քիթապլէրտէ վէ զազէ-
թէլէրտէ եա զէմմ, վէ եա տա մէտճ ու
սէնա օլունարաք զիքր ու նէշր օլունմադ-
տէ տիր. վէ մէգպուր ատէթէ ըիայէթէն,
պիզիմ միլէթ իմիզտէ, պու եազընլարտա
նէ էօյլէ մէշուր պիր զալմ, նէ մէտճէ
շայան պիր խայրխաս, վէ նէ տէ պայիսի
շէրէֆիմիզ օլաճաք պիր ալմ զուհուրէ
կէմէյուպ, իլա, արալդ արալդ, պա-
զէն էսէրլէրի կէօրէնտիւկիւնտէն, միւ-
լէթ իմիզտէ պուլունան ազ չօք զէնկին
տէյու պիլնմիշ օլան զաթլէրին, իսմ
ու շէօհրէթլէրի, էօլտիւքտէն սօնրա,
հայաթտէ դարըն օլան նէպլնի ֆազի-
լէթ ու էյուլիկէ թէշվիզ իյլէմէք նիյէ-
թիյլէ, պիւթիւն միլէթ իմիզէ, աճընը-
լարաք պէյան օլունմագտէ տիր . . . :

Պիր պիւյիւք զաթ էօլմիւշ, աճընրպ
աղլամալը, ֆէգաթ, պիր քիթապ, պիր
զազէթա վէ եախօտ սայիր պիր միւֆիտ
թէէլիֆաթ էօլմիւշ, գաբանմըն, միւէլ-
լիֆի օլ սէվտատան վազ կէլմիշ, վէ եա-
խօտ սահիհէն էօլմիւշ, աճէպա նէ գա-
տար աճընրպ վէ նէ գատար աղլա-
նըմալը տըր. պիր քիպար զաթ գա-
տար մը, հաշա, պիւլէրճէ տէֆա զիյա-
տէ . . . աղլասըն էօյլէ իսէ միլէթ իմիզ,
զիրա ալմըն պիր սէնէտէն պէրու, թախ-
միւնա երկիրմի սէքիզ տտէթ թէէլիֆաթ
եանի զազէթէ վէ ըիսպլէ զայպ իթմիշ
տիր, աճէպա սէպէպլի նէ տիր, հէֆի-
պիւնտէ միւէլիֆլէրիմի էօլմիւշ, եօխսա
զէնկին օլուպտա իրթիքեանալմ իթմիշ
լէր, վէ եախօտ տէվլէթէ գարըն պիր
շէյ մի եազըպտա գաբանմընլար, հաշա

հաշա հաշա. միլէթ իմիզ ուլունուշ, օգու-
մագ եազմագ նատանիլէթէ գուրպան օլ-
մուշ, մէյխանէլէր, գօլթուգլար, գաշ-
վէլէր, գազինօլար վէ . . . լէր, եազը՛գ, պի-
րէր քիւթիւպսանէ եէրինէ կէլմիշէր :

Իլվէթ, երկիրմի սէքիզ ատէթ
թէէլիֆաթ էօլմիւշ կիթմիշ տէ, հա-
լէա խապէրիմիզ տախի եօգ տուր, վէ
քիմ պիլիր տաշա նէ վազթէ գատար մու
օլմայաճաքտը. պէրէքեաթ վէրսին, օլպու
կիւնլէրտէ Մարդարեան Յարութիւն ա-
ղանըն տիւքքեանընտա, 1860 սէնէսի
թարիխիլէ, էլիմիզէ կէլէն սալը ճէտիտ
օրացոյցունա, (Պ. Գիւրքէեան թապիսա-
նէսինտէ թապ օլունմուշ տուր) քի պու
զաշմէթ չէքիլէրէք, միլէթ իմիզէ պէօյլէ
պիր աճընաճաք խապէր վիրիլմէկէ ճաշտ
ու զայրէթ օլունմուշ տուր : Իլվէթ, պի-
զիմ միլէթ իմիզ իչին սիւրուրլու խապէր-
լէրտէն, մաթէմիլ խապէրլէր տաշա զիյա-
տէ միւրաճաշ սայրլալար կէրէք տիր
զիրա, տէրտինտէն պի խապէր օլան խա-
թէ, տէրման արամագտան պի գայտ
պուլունուր :

Սէգպուր օրացոյցուն իչինտէ 1797
սէնէսինտէն պու կիւնէ կէլինճէյէ գա-
տար, կէրէք հայճա վէ կէրէք թիւրքէ
էրմէնիյան հրուֆաթիլէ, գըրգ իւշ նէվի
էվրազ զուհուրէ կէլէրէք, պու կիւնքի
կիւն եալընըզ օն պէշ նէվիսի տէվամ պիր-
լէ րունիւմա օլմագտէ օլտուղու պիրէր
երտըզ իլէ իշարէթ օլունմուշ տուր,
քէզալիք պիզիմ Միւնատի տախի, հէֆի-
սինտէն սօնրա օլարաք, վէ իւզէրինտէ
պիրտէ երտըզ բարլայարաք, կէօզիւ-
միւզէ իլիշտիքտէ, գալպիմիզտէ պիր մաշ-
զունիլէթ հասըլ օլուպ, ֆիքրիմիզտէն
շու տուա կէլմիշ տիր, Եա՛ իլմին մէմուսի
Ալլաշ, շիմտիյէ գատար շունճա երտըզ-
լարմըզ սէօնմիւշ կիթմիշ, ֆէգաթ,
պարի, շու պազը գալմըշլարընըն նու-
րունա էօյլէ պիր նուր ինայէթ պուլուր
քի, շու ճաշիլ իք գարանլըղընտա, մէթ-
րուք գալմըշ միլէթ իմիզին գալպի քիւր
զուլմէթ ինի թէնվիլ իտէպիլսին . . . :

Սէգպուր գըրգ իւշ թէէլիֆաթտէն
պաշգա, տաշա պիլնիպ եազըլամմըն-
լար տախի պուլունա պիլմէսի իճթիւալ-

տէն օլուպ, պատեղին իշխութիւններին տէ զիբրինէ հիմմէթ, վէ, էկէր միւմ քին իսէ, հէր պիրինին միւմ իշխութիւն տախի իսմ ու լաֆապլէրին պէյանէ դայ-րէթ օլումմասը, մէզպուր օրացոյցուն միւմ իշխինէ թարաֆը աճիգանէ միզտէն րէճա օլունուր:

Գըրգ իւլնէվի թէկէլ իշխութիւն բէք չօգլարընը պիզլէր կէօրմէմիշ իսէք տէ, կէօրմիւշ օլտուգլարըմըգտան պիրիսինին զիբրինի, պու մինասիպէթլէ կէշմէյի քէնտիմիզճէ պիր ֆարգ աոտ իտէրիզ:

1851 սէնէսինտէ ըոնսիւմայի զու-հուր օլուպ, պիր սէնէ սօնրա, վազ կէ-ջիլէն, օլ միւմ իշխինի, սալթ իսմէն թա-նրտըրմը (Պ. Հիսարեան), Բանա-սէր նամրիսալէյի, աճէպա միլլէթ իմիզ օգլումմադտէ՝ մի տիր, օգլուպտա թէ-լէզիլու ու իսթիֆատէ իթմէքտէ՝ մի տիր. աճէպա հիւ պիր միւմ իշխ, միւ-լէթ իմիզտէ թէմէլլէշմիշ օլան, օլ մէլուն վէ ֆասիտ պաթըրիյէթլէրէ գարշը, օլ տէրէճէ մէհարէթ իլէ, վէ օլ մէրթէպէ աշգ ու մուհապպէթ իլէ գալմ օյնաթ-մըշ մը տըր, աճէպա հէր էվտէ պիր Բա-նասէր պուլունսա, վէ մէքթէպլէրիմիզ-տէ հէր չօճուղուն էլինտէ . . . երի-նէ պիրէր Բանասէր պուլունսա լայըգ տէ-յիլ մի տիր. պիր չօճուղուն էվլէրտէ գօ-ճա գարըլարտան էօյրէնտիկի պաթըլ իթիգատլէրէ, վէ ճանճէ, վէ իսանի-յէթճէ մուզըրը իլլէթլէրէ գարշը, Բա-նասէր կիպի պիր քէսիլին իլաճըմը տա-հա վար մը տըր . . . հէյ վա՛հ, էօյլէ պիր քիթապը, գըզլար ճէհէգ սանտըզլարընըն իշինտէ սագլայըպ, վէ էրբէքլէր գօլթուգ-լարընտա կէզտիրտիքտէն պաշգա, ու մումէն միլլէթ իմիզ տախի, էհլի տիրայէթ միւմ իշխինին գալէմինին հարաքէթինի պիթէշէքքիւր տալլէթ ու արգու իտէ-ճէք եէրտէ, մէվճուտ պուլունսա Բա-նասէրլէր իսէ, քիթապճը տիւքքեան-նընտա թօղլար ալթընտա պէքլէյիպ, միլլէթ իմիզին ճէհալէթ թօղլայա միւ-լէվլէս պուլունսա եիւրէյինի ալէնէն իզ-հար իլլէմէքտէ տիր

Փ Բ Կ Ի Զ

Սիւճիգալթ, միւճիգալթ, միւճի-գալթ: Աճայիպ, շիմտի միւճիգալթ օլ-տուղու վար մը եա՛հայ հայ, միւճիգալթ միւճիգալթ:

Տիւնէա, եարատըլալտան պէրու, հէր պիր շէյին սըճազըղը աղալմադտէ, էրիմիշ վիճուտլէր տօնուպ բէքլէշմէքտէ, տէնիզլէր գարա օլմադտէ, վէ գարալէր-տէ տէնիզ. օլալար թաղլար եաբըլմադ-տէ, վէ թաղլարտա օլալար . . . էվ-վէթ հէր պիր շէյ թաճվիլ օլուպ պաշ-գա սուրէթ քէսպ իտէրէք, եաբըլմը-լար երզըլուպ, երզըլմըշլար եաբըլմադ-տէ, պիւլիւքլէր քիւշիւլմէքտէ, վէ քիւ-շիւքլէր պիւլիւլմէքտէ . . .

Իվլէթ, միւճիգալթ միւճիգալթ պիւլարէ էյումնիյան միլլէթի, շունճա ա-սըրլէրտէն պէրու, օ՛ֆ օ՛ֆ . . . զուլմէթի ճէհալէթտէ գալմը օլտուգտան պաշգա, հալէա պու կիւն պու սաաթ, պիր թա-րաֆտան մէզհէս իտտիսլարը, պիր թա-րաֆտան առաջնորդ տալալարը, վէ պիր թարաֆտան իսէ իշխանլար, միլլէթ պաշ-լարը նիզալարը . . . պալիթսըղ ահալի-միզին րահաթընը պօզուպ ալթ իւթ իւ-լէմէքտէ իքէն, պիր թագըմ կէնճ վէ պի կիւնահ չօճուգլար, քիմիսի տէրտի ա-նասընտան այըրմըշ, քիմիսի ֆագըր պա-պասընը թէրք իթմիշ, քիմիսի սէվիլիւլ գարնտաշ վէ գըզ գարնտաշընտան մահ-րում գալմըշ, վէ քիմիսի իսէ, նէ անա-սը վար վէ նէ տէ պապասը, էօքսիւզ-լիւք մահգունիյէթինի աննընա նազ իթ-միշ տէ, պօրալար իշինտէ թարալար օր-թալընտա պի սահիպ գալմըշ, գուզու-լար միսիւլիւ, մէ՛ մէ՛ մէլէյէրէք, նիլէ թաղլար աշըպ, նիլէ տէրէլէր կէշիպ, վէ նիլէ օլալար թօլաշարազ, ճանտա գայրէթ, եիւրէքտէ աշգ, վէ էլտէ իւմիտ-լէր տէյէնէքլէրլիլ իսթանպուլա գատար, ուլում ու ֆիւնուն թահսիլի իլլին կէլմէ-լէրի, պիր միւճիգալթ տէյիլ մի տիր:

(Ը) Կա շինտիսթան սինօրու օլան, վէ Գապուլիսթան տէնիլէն հիւքիւլմէթ թօք-րաղընտա մէթըրէ գալմըշ տէօրթ պէշ ֆամիլիստէն իպարէթ միլլէթ իմիզտէն,

ուզուն սաղը , սիւրմէի կեօզիւ , վէ գուրշունի չհրէիլ պիր տէրիքանընն , պիր գալ աշտան պէրու գօլթուղունտա պիր իբի քիթապ իլէ , գումգաբու մէթէ . պինէ ագլամ սապաճ աշգ ու սէվտա իւզ . ին կիտիպ կէլմէսի , հիքմէթ նէվիտէն պիր վոճգուլթ տէյիլ մի տիր :

Ը իւպհէսիզ , միւլիզնթ միւլիզնթ . պու ոյ օգոստոս , պըն եէտիսին . տէ վէ տօգուզունտա , եէտի գուլէտէրի փրկիչ նամ մահալտէ , մէթէպ իմ թիւ հանը վար իմիւ , իբի տէֆա տալէթ մէթ . թուպու ալըպ , իֆթիխարէն իբիսինտէ տախի կիտիպ պուլունտուպ . . . պիր չօգ , սէքիւ եաշնտան օն պէշ երկիրմի եաշն . նա գատար չօճուղար , բէք չօղու թաշ . բարը , վանը , իրգուրուլու , իրգին . կէանը , խարբուրթը , Տիյարպէրիլի , իկինլի , Մարսըվանը , Գայսէրիլի , վէ տահա պիւմէմ նէրէիլ . գարմադարը . քիմի համնալ , քիմի չիֆթալի , քիմի այ . վազ , քիմի սուվալար , քիմի տուվարալ . քի . վի տուրկէր վէ քիմիսի տէ հիւլի եվլա . տը . . . Լաբին միւլիզնթ , միւլիզնթ , հօճալար , նաղըրլար վէ միւլիթթիլ թիլլէր օթուրտուլար , չօճուղար տիգլիտիլէր , թրաբէզալար գուրուլտուլար , խարթիւ . լէր սարլտուլար , քիթապլէր վէ թէֆտէր . լէր կէտիլէր , հօգգա գալէմ մէյտան . տէ , վէ պաղը սիւալ ճէվապ իչին լաղըմ կէլէն սիյահ թահթա վէ թէպէշիր գար . չըտա , նիհայէթ իմ թիհանլէր իճրայէ պաշլանտըլար , համտ ու սէնալէր օլտուն եա թէպպ , թօղուտան թօղուլա բէն . տի մէմէթթիլտէրի , աճէլ աճայիպ թէ . լաֆթուլէր վէ թէքէլ իմլէր իլէ , պիր գալ լաղըրտըլ պիր արայա կէթիրիպ տէ սէյլէյէմէյէն չօճուղարըն , քիմիսի հայ . ճա գրաբառ . վէ աշխարբառ ճէվապլէր վէրիլ . քիմիսի թիւրքալէ եաղար վէ քի . միսի Բուլմա . քիմիսի ինկիլիզալէ թէր . ճիւմէ իտէր , վէ քիմիսի Փրանսըղա . վէ քիմիսի Թալիանճա օգուր , վէ քիմիսի . տէ իպրանիճէ . պիր թագըմը իարիթա . նըն էօնիւնէ կէլմիւ , պահրի Օգիանոս իլէ պահրի սիյահը թարիֆ իտէր , ալը . թաղէրի իլէ Չէրքէզ թաղըրընը էօլ . չէր պիլէր , պիր թագըմը էնվայի ընամ

լէրի քիւլիտիւր պիւլիտիւր , պիր թա . գըմը նիլէ հիւանի խաթթիլէրի չէքէր նագլ իտէր , պիր թագըմը ղէնկինլէր . ղէնկինլիյինի վէ ֆագըրլարըն պօրճունու , վէ վէրտիկի վէրէճէկի ֆայիլէրի հի . սապ իտէր , պիր թագըմը ալճէպրա սիւ . ալլէրինէ էօրուլուպ , պիր եիւթիւ գա . թըր իլէ , պիր տէ եիւթիւ մէքէպ կիւ . տէր իբէն , մէքէպ գաթըրա տէօնիւպ , եիւթտաշ , պէնիմ եիւթիւմ սէնին եիւ . քիւնիւն իբի գաթը օլմադ իչին , սէնին եիւթիւնտէն պիր գանթարընը չըգարըպ պէնիմքիյէ զամմ էթմէյէ միւլիթալ . տըր , տէմէսինտէ , գաթըր տախի գար . չըլըզ ճէվապ վիրուպ , էվլէթ էօլտա . չըմէմմա , էկէր սէնին եիւթիւնտէնտէ պէնիմ եիւթիւմէ պիր գանթարընը զամմ օ . լունմուլ օլտա , պէնիմ եիւթիւմ օլ վագթ . սէնիքիլինի իւզ գաթը օլտը , տէմիւլ օլ . մաճընա նէզարէն , աճէպա մէգպուրէ . ըն եիւթիւրի գաղար գանթարընը սիւալ . լէրինէ ճէվապ վիրէրէք , գաթըրըն եիւ . քիւնիւն , իբի գանթարտան , իւզ պէ . չինճի , գիյատէ օլմուլ օլտուզուն . վէ մէքէպին եիւթիւ իսէ , իբի գանթար վէ . պիր պէշինճի գիյատէ պուլունտուլուն , պիլտիուպ պէյան իտէր . պիր թագըմը սիյահ թահթանըն իւզէրինէ թէպէշիր իլէ թամ տէօրթ . բէօշէ պիր ընսիմ չէք . տիքտէն սօնրա , մէզպուր ընսմին պիր . բէնարընըն իւզէրինէ , իբի պաշլարըն . տէն էօգարու թօղու էյրի պիրէր չիգլի չէքէրէք , կէօթիւրիւպ օլ չիգլիլէրի պի . թիլթիլի պիր իւզ . բէօշէ համայիլ եա . բար , վէ պատէհու մէգքիւր իւզ . բէօշէնին էօգարու թարաֆա կէլէն եանլարընըն իս . թիւնէ իբի թանէ , էվլէլի տէօրթ . բէօ . շէտէն քիւլիւք , տէօրթ . բէօշէլէր տահա եաբար , վէ պուլունն մանասը նէ օլմալը . տըր տէյու ճէվապ իսթէնտիքտէ , էֆէն . տիւմ , պու սօնրաքի եաբարըլըմ իբի քիւ . չիւք տէօրթ . բէօշէ ընսմիլէրին իլի , իմի . հէնտէսէճէ հիւսապ օլունտուլտա , էվ . վէլի եաբարըլմ տէօրթ . բէօշէնին իլին . տէն , պիր գըլբայը գատար , նէ գիյա . տէ կէլիլ վէ նէ տէ եքսիք տէյու ճէվապ . վէրիլ . պիր թագըմը տա իմի հիքմէթէ . չըգըրըպ , խաֆիֆիլը շու տուր , աղըրըզ

